

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-32>

УДК 336.7

ЕВОЛЮЦІЯ РОЛІ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ВИРІШЕННІ ВИКЛИКІВ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

THE EVOLUTION OF THE FINANCIAL INNOVATION ROLE IN ADDRESSING FINANCIAL MARKET CHALLENGES

Задворний Юрій

аспірант,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5209-8529>**Zadvornyi Iurii**

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Стаття присвячена аналізу еволюції ролі фінансових інновацій у вирішенні викликів, з якими стикаються сучасні фінансові ринки. У дослідженні розглядаються різні аспекти ролі фінансових інновацій, такі як впровадження новітніх технологій, включаючи блокчейн, штучний інтелект, мобільні платежі та краудфандинг, і їхній вплив на підвищення ефективності ринкових операцій, зниження ризиків та забезпечення стабільності фінансових систем. Особливу увагу приділено проблемам, які виникають у процесі впровадження інноваційних інструментів, та стратегічним підходам до їх подолання. Результати дослідження свідчать про те, що комплексне впровадження фінансових інновацій може стати ключовим фактором у забезпеченні конкурентоспроможності та адаптивності фінансових ринків до нових викликів глобальної економіки. Зокрема, аналіз світового досвіду підкреслює важливість інтеграції інноваційних підходів для стабілізації ринків та підвищення їхньої ефективності в умовах динамічних змін.

Ключові слова: фінансовий ринок, інноваційний інструмент, фінансові інновації, управління ризиками, криптовалюта, блокчейн, мобільні платежі, краудфандинг, фінансова система, фінансова інфраструктура, ринкові операції, глобалізація.

The article is dedicated to the analysis of the evolution of the role of financial innovations in addressing the challenges faced by modern financial markets. The study examines various aspects of the role of financial innovations, such as the implementation of cutting-edge technologies, including blockchain, artificial intelligence, mobile payments, and crowdfunding, and their impact on enhancing market operation efficiency, reducing risks, and ensuring the stability of financial systems. Special attention is given to the problems that arise during the implementation of innovative instruments and the strategic approaches to overcoming them. The research results indicate that the comprehensive implementation of financial innovations can become a key factor in ensuring the competitiveness and adaptability of financial markets to new challenges of the global economy. In particular, the analysis of global experience emphasizes the importance of integrating innovative approaches to stabilize markets and enhance their efficiency in a dynamic environment.

Keywords: financial market, innovative instrument, financial innovations, risk management, cryptocurrency, blockchain, mobile payments, crowdfunding, financial system, financial infrastructure, financial market operations, globalization.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток технологій та глобалізація значно змінюють структуру та функціонування фінансових ринків, що ставить перед ними нові виклики. Інноваційні фінансові інструменти, такі як блокчейн, штучний інтелект, мобільні платежі та краудфандинг, можуть стати потужними драйверами розвитку економіки та підвищення ефективності ринкових операцій.

Однак впровадження цих інструментів також супроводжується зростанням ризиків та необхідністю адаптації існуючих систем регулювання та управління. Історично склалося так, що фінансові інновації часто призводять до значних змін на ринках, створюючи як нові можливості, так і потенційні загрози. Обрані стратегії управління під час впровадження цих інновацій можуть суттєво вплинути на

стабільність та конкурентоспроможність фінансових систем у довгостроковій перспективі, формуючи їх здатність адаптуватися до нових економічних умов та викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останні роки були ознаменовані значним інтересом дослідників до фінансових інновацій та їхнього впливу на функціонування сучасних фінансових ринків. Дослідження показують, що впровадження новітніх технологій, таких як блокчейн та штучний інтелект, може суттєво змінити структуру фінансових систем і створити нові можливості для зростання [1]. Крім того, дослідження підкреслюють ефективність застосування криптовалют і мобільних платежів як інструментів, які сприяють розширенню доступу до фінансових послуг та зниженню транзакційних витрат [2, с. 1–24]. Однак, як зазначають Дженаолі, Шлейфер та Вишні [3, с. 452–468], інновації також можуть створювати додаткові виклики, зокрема підвищення системних ризиків та регуляторних проблем, що вимагає розробки нових підходів до управління і регулювання фінансових ринків. Дослідження фінансових інновацій в контексті глобалізації також виявляють необхідність інтеграції інноваційних підходів для забезпечення стабільності та ефективності фінансових систем [4; 5]. Водночас, в своїх роботах Твісс [6] акцентує увагу на важливості поєднання науки, технологій та управління для досягнення успіху у впровадженні фінансових інновацій. Ці дослідження формують основу для подальшого аналізу ролі інноваційних фінансових інструментів у забезпеченні стійкості та адаптивності фінансових ринків в умовах сучасних викликів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Останнім часом питання застосування фінансових інновацій набуло значної уваги в наукових колах, особливо у контексті впровадження новітніх технологій на фінансових ринках. Водночас, акцент у багатьох дослідженнях робиться переважно на аналізі окремих інноваційних інструментів або технологій, таких як блокчейн чи криптовалюти, без урахування їхньої взаємодії та загального впливу на фінансові системи в умовах динамічного економічного середовища. Питання комплексного підходу до інтеграції різних інноваційних фінансових інструментів у структуру сучасних ринків, а також їх роль у забезпеченні стійкості та ефективності фінансових систем в умовах глобальних викликів, залишається недостатньо дослідженим. Окрім того, вторгнення рф в

Україну у 2022 році створило нові виклики для фінансових ринків, зокрема в контексті забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економіки в умовах війни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ця стаття має на меті забезпечити розуміння ролі фінансових інновацій у вирішенні викликів, з якими стикаються сучасні фінансові ринки. Узагальнюючи теоретичні концепції та дослідження, пропонується проаналізувати фактори, що сприятимуть ефективному впровадженню інноваційних фінансових інструментів для підвищення стабільності та ефективності фінансових систем, зокрема в умовах глобальних викликів та війни в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток фінансових інновацій відіграє важливу роль у формуванні сучасної фінансової системи, сприяючи її адаптації до нових викликів та можливостей, що виникають в умовах глобалізації та технологічного прогресу. Фінансові інновації стали важливим фактором економічного зростання, дозволяючи ефективніше розподіляти фінансові ресурси, знижувати витрати та підвищувати прозорість фінансових операцій. Концепція фінансових інновацій розвивалася протягом десятиліть, і цей процес відображає внесок багатьох науковців, як зарубіжних, так і українських.

Перші теоретичні підходи до розуміння інновацій заклав Йозеф Шумпетер, який визначав інновацію як ключовий елемент економічного розвитку, що приводить до «творчого руйнування» старих структур і створення нових, більш ефективних, та тісно пов'язував явище капіталізму, притаманних йому постійних економічних змін та інновацій, як невід'ємного та постійного рушія цих змін: «Капіталізм, таким чином, за своєю природою є формою або методом економічних змін і ніколи не є, і ніколи не може бути статичним. І цей еволюційний характер капіталістичного процесу зумовлений не лише тим, що економічне життя триває в соціальному та природному середовищі, яке змінюється і своїми змінами змінює дані економічної дії; він зумовлений тим, що зміни в економічному процесі, викликані інноваціями, разом з усіма їхніми наслідками, які знову-таки є змінами умов, за яких здійснюється економічна дія, самі по собі постійно змінюють економічні дані майбутнього» [4].

Подальший розвиток концепції фінансових інновацій пов'язаний з роботами таких

відомих вчених, як Мертон Міллер, Роберт Мертон, Фішер Блек, Майрон Шоулз, які розробили моделі та теорії, що значно вплинули на сучасне розуміння фінансових інструментів та ринків. Мертон Міллер, який є співавтором теореми Модільяні-Міллера, показав, як компанії можуть використовувати фінансові інструменти для оптимізації своєї капітальної структури та зниження вартості капіталу [7, с. 655–669]. Роберт Мертон розробив модель ціноутворення опціонів разом з Фішером Блеком і Майроном Шоулзом, що стало основою для створення опціонного ринку. Модель Блека-Шоулза-Мертон використовує стохастичні процеси для визначення вартості опціонів, що стало революційним підходом у фінансовій математиці і основою для розвитку ринку деривативів [8, с. 3–21]. Роберт Мертон також ввів концепції хеджування ризиків та використання опціонів як фінансового інструменту для управління ризиками [8, с. 141–183]. Ці роботи стали основою для подальших досліджень у фінансовій теорії та практиці, відкриваючи нові горизонти для розвитку фінансових інновацій.

Фінансові інновації за останні два десятиліття стали суттєвим аспектом розвитку фінансової системи світу. Розглянемо основні віхи та відповідні вагомні дослідження після 2000-х років по періодах: з 2000 по 2010 рр., з 2011 по 2014 рр. та з 2015 – дотепер (рис. 1).

1. ХХ ст.: «Формування концептуальних основ фінансових інновацій». Цей період включає зародження концепції фінансових інновацій та перші наукові праці і дослідження у цій сфері. У світі цей період характеризується розвитком фінансових ринків після Другої світової війни, створенням Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Світового банку, введенням кредитних карток та розвитком ринку облігацій. В Україні в цей період фінансова система перебувала в стадії формування через радянську централізовану економіку.

2. 2000–2010 рр.: «Ера технологічного буму та поширення фінансових інновацій». Після 2000 року фінансові інновації отримали значний імпульс завдяки стрімкому розвитку інформаційних технологій. В світі цей період характеризується появою інтернет-банкінгу, онлайн-трейдингу, а також розвитком електронних платіжних систем, таких як PayPal. В Україні цей період включає створення та розвиток національної платіжної системи, введення пластикових карток, а також появу перших онлайн-банківських послуг.

3. 2011–2015 рр.: «Післякризове відновлення та адаптація фінансових інновацій». Цей період характеризується відновленням фінансових ринків після кризи 2008 року, специфікацією розвитку та впровадженням нових регуляторних та технологічних підходів.

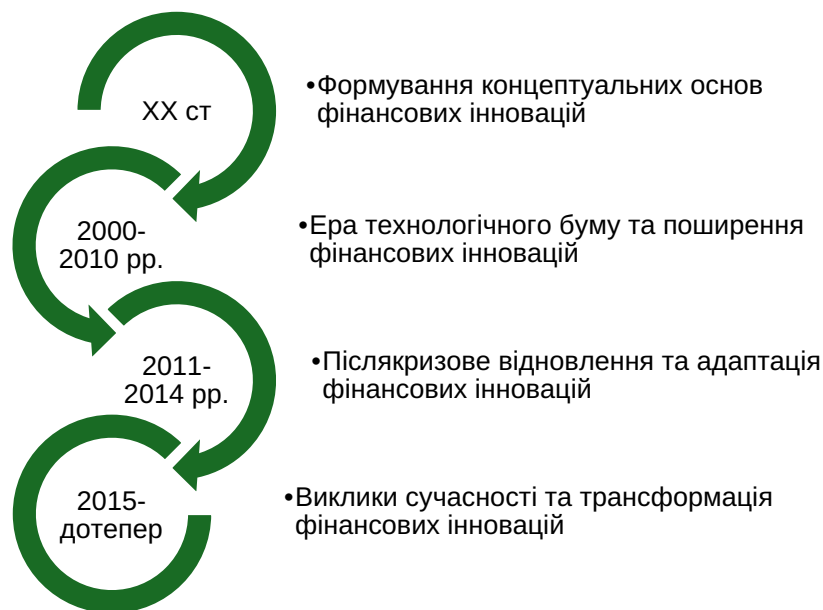

Рис. 1. Основні віхи розвитку наукової думки щодо фінансових інновацій

Джерело: розроблено автором

У світі були впроваджені нові регуляції, такі як Акт захисту споживача (відомий як реформа Додда-Франка [10]) у США, а також зростає популярність фінтех-компаній, включаючи розвиток технологій блокчейн та криптовалюти. В Україні цей період характеризується стабілізацією банківського сектора, впровадженням нових банківських продуктів та послуг, а також поступовим зростанням інтересу до фінансових технологій.

4. 2015 – дотепер: «Виклики сучасності та трансформація фінансових інновацій». Сучасний період включає нові виклики, такі як війна в Україні, розвиток криптовалюти, фінтех та інші фактори, що впливають на еволюцію фінансових інновацій. У світі цей період характеризується поширенням криптовалюти, розвитком технологій блокчейн, зростанням фінтех-стартапів, а також інтеграцією штучного інтелекту у фінансові послуги. В Україні війна з РФ змусила фінансовий сектор адаптуватися до нових реалій, зокрема через впровадження криптовалюти для фінансових операцій, активне використання мобільних платежів та банкінгу, а також краудфандинг для фінансування волонтерських ініціатив та підтримки армії.

Тепер розглянемо розвиток наукової думки останніх трьох періодів, що охоплюють два десятиріччя XXI ст.

Впродовж періоду з 2000 по 2010 рр. було опубліковано багато фундаментальних праць українських та зарубіжних вчених, які значно вплинули на розвиток концепції фінансових інновацій. Ці праці охоплюють різні аспекти фінансових інновацій, включаючи сек'юритизацію, цифровізацію фінансових послуг, класифікацію фінансових інструментів, управління ризиками та регулювання фінансових інститутів. Розглянемо ці праці в контексті історичних подій, що мали вплив на фінансові ринки світу.

Пітер Туфано у статті «Фінансова інновація» [5] досліджує концепцію фінансових інновацій, як створення і подальшу популяризацію нових фінансових інструментів, технологій, інституцій та ринків. Він підкреслює, що фінансові інновації включають як процес винаходу, так і дифузії або прийняття нових фінансових продуктів, послуг чи ідей, аналізує, як фінансові інновації сприяють економічному зростанню та ефективності, покращуючи розподіл ризиків, ліквідність і знижуючи транзакційні витрати. Туфано також обговорює можливі негативні сторони фінансових інновацій, включаючи підвищену складність,

можливість зловживань на ринку та системні ризики.

Ф. Аллен та Е. М. Сантомеро аналізують зміни в діяльності фінансових посередників, особливо банків, у США, та описують, зокрема, вплив фінансових інновацій [11, с. 271–294]. Автори зазначають, що традиційний банківський бізнес, такий як прийняття депозитів і надання кредитів, значно скоротився останніми роками. У статті підкреслюється, що фінансові посередники, зокрема банки, пережили значну трансформацію через конкуренцію з фінансовими ринками та необхідність впровадження нових методів управління ризиками. Хоча їх традиційні ролі зменшилися, вони змогли зберегти свою значущість завдяки інноваційним підходам і адаптації до нових умов ринку.

Азаренкова Г. М. у своїй статті «Фінансові інновації: напрямки застосування та досвід впровадження» [12, с. 28–32] узагальнює важливість фінансових інновацій у контексті розвитку економічних відносин. Підкреслюється, що нові фінансові інструменти та технології викликають значні перетворення фінансових ринків та економіки в цілому та висвітлюються різні підходи до оцінки фінансових інновацій, зокрема вплив нововведень на стійкість руху кредитних та інвестиційних потоків. Головач Т. В., Грушевицька А. Б. та Швид В. В. [13, с. 155–161] розглядають період економічного зростання 2000–2008 років, коли українська економіка демонструвала позитивну динаміку, але не завжди на основі стабільних довгострокових факторів, та досліджують явище падіння української економіки у 2009 році, відзначаючи зниження інноваційної активності промислових підприємств, що призводить до погіршення конкурентоспроможності української економіки. Ці дослідження відображають загальну тенденцію до цифровізації фінансових послуг, яка значно прискорила після впровадження нових технологій і кризових явищ 2008–2009 років.

Наступним періодом після глибокої економічної кризи 2008–2009 рр. став період 2010–2014 рр., який характеризується поширенням інформаційних технологій у фінансовому секторі, включаючи інтернет-банкінг, мобільні платежі та краудфандинг та розвитком нормативно-правової бази для регулювання фінансових інновацій. Стаття «Капіталізм та фінансова інновація» Роберта Шиллера [14, с. 21–25], опублікована у 2013 році, присвячена важливості постійних інновацій у фінансовій сфері для успішного

функціонування капіталізму. Шиллер підкреслює, що для досягнення цілей суспільства капіталізм повинен постійно оновлюватися через фінансові інновації та пояснює, що фінансові інновації можуть підвищити ефективність, прозорість і відповідальність фінансових ринків, що, у свою чергу, сприяє економічному зростанню та соціальному добробуту.

В статті «Нехтування ризиками, фінансові інновації та фінансова нестабільність» Н. Дженайоллі, А. Шляйфера та Р. Вишні [3] основна увага приділяється аналізу причин виникнення кризи 2008–2009 рр. в контексті фінансових інновацій. Автори представляють модель, в якій інвестори потребують безпечних грошових потоків, а посередники створюють нові цінні папери, що здаються безпечними, але мають неявні ризики. Коли ці ризики проявляються, ринки стають крихкими, оскільки інвестори повертаються до традиційних безпечних активів, що призводить до значних втрат. Інновації полягали у створенні нових цінних паперів, що здавались безпечними, але мали приховані ризики. Інвестори та посередники не врахували малої ймовірності ризики, що призвело до надмірного випуску нових цінних паперів.

Праці українських вчених цього періоду мають на меті пошук інноваційних підходів, зокрема і в управлінській царині. Ю. М. Бажал в посібнику «Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема» [15] розглядає ключові компоненти сучасного інноваційного підприємництва, які полягають у стимулюванні креативного мислення, інноваційному менеджменті підприємства, управлінні інтелектуальною власністю та формуванні інноваційної екосистеми. Стаття Федулової Л. І. «Концептуальна модель інноваційної стратегії України» [16, с. 87–100] розкриває сутність впливу глобалізаційних викликів на розвиток економіки України та пропонує концептуальну модель інноваційної стратегії країни. Авторка пропонує конкретні стратегічні напрями та передумови реалізації інноваційної стратегії, акцентуючи увагу на важливості державної підтримки інноваційної активності, зокрема в галузях науки та технологій, для підвищення конкурентоспроможності економіки та фінансового ринку України.

Після Революції Гідності наприкінці 2013 року та на початку війни з РФ, фінансовий ринок України зазнав значних змін та викликів. Інноваційні інструменти фінансового ринку стали ключовими для стабілізації та розвитку економіки в цей період. Л. Заволо-

кіна, М. Долата та Г. Швабе у статті «Феномен ФінТех: попередники фінансових інновацій, сприйняті популярною пресою» [17, с. 1–16] досліджують розвиток ФінТеху та його сприйняття в медіа. ФінТех, що поєднує фінанси та інформаційні технології, створює нові можливості для бізнесу та породжує виклики для традиційних фінансових установ. Автори аналізують, як популярна преса в англійських та німецькомовних країнах Європи та Північної Америки відображає розвиток ФінТеху, визначаючи основні фактори, які впливають на його сприйняття. Стаття підкреслює важливість ФінТеху для науковців та практиків, а також висвітлює основні аспекти, що виникають у зв'язку з розвитком ФінТеху, такі як регуляції, інвестиції та технологічні інновації. Згідно з авторськими висновками, ФінТех є феноменом, що формується під впливом економічних, технологічних та регуляторних факторів, і його розвиток варто досліджувати далі для кращого розуміння його впливу на фінансову галузь.

У статті «Інноваційні інструменти фінансового ринку в умовах викликів глобальної економіки» [18, с. 266–269] Алексеєнко Л. М. підкреслює важливість адаптації фінансових ринків до сучасних економічних умов через впровадження нових фінансових інструментів. Автор робить акцент на необхідності балансу між впровадженням інновацій та управлінням ризиками для забезпечення стабільності та ефективності фінансових ринків, особливу увагу приділяючи ролі технологій, таких як блокчейн, у розвитку нових фінансових інструментів.

Науковий колектив авторів під керівництвом Онишко С. В. в своїй монографії «Інноватика на фінансових ринках» [19] також розглядає специфіку застосування інноваційних інструментів в умовах глобальної кризи, підкреслюючи важливість інновацій у фінансовому секторі як ключового фактору забезпечення стійкості та конкурентоспроможності економіки. Автори розглядають інновації як необхідний елемент для адаптації до глобальних викликів, що стоять перед сучасними фінансовими ринками, підкреслюється роль держави у стимулюванні інноваційних процесів через регулювання та підтримку інноваційних ініціатив.

2022 рік для України ознаменувався початком повномасштабного вторгнення РФ. На фоні цих подій особливо важливої уваги заслуговує питання державної фінансової підтримки інноваційної діяльності. Дана

тема, зокрема, досліджена Савастеевою О.М, Журавльовою Т. О. та Склярим Д. Ю. [20]. Автори обґрунтовують доцільність впровадження системи пільгового оподаткування та амортизаційної політики, яка допоможе активізувати інноваційну діяльність. На основі аналізу світового досвіду автори пропонують структурно-логічну схему для оптимізації джерел фінансування та заходів державного регулювання.

На світовому фінансовому ринку даний період був відзначений наступними тенденціями:

- Зростання кількості фінансових патентів;
- Зсув до споживчих інновацій;
- Вплив регуляторних змін;
- Прискорення виникнення інноваційних фінансових технологій.

Сучасні дослідження, такі як роботи Джоша Лернера, Амита Серу, Ніка Шорта та Юаня Суна, зосереджені на аналізі фінансових патентів та інноваційних технологій, що використовуються у фінансовому секторі, зокрема блокчейні, криптовалютах, фінтех-інноваціях. Вони показують, як новітні технології змінюють ландшафт фінансової індустрії, сприяючи появі нових послуг та продуктів. Дослідники роблять значний внесок у розуміння того, як фінансові інновації розвиваються в сучасних умовах, підкреслюючи важливість технологій та регуляцій у формуванні інноваційного ландшафту. Таким чином, підтверджується актуальність дослідження таких

типів фінансових інновацій, як криптовалюти, мобільні платежі та банкінг, інструменти для краудфандингу, через їх здатність адаптуватися до сучасних технологічних і соціальних змін. Криптовалюти пропонують нові форми фінансових транзакцій і інвестицій, мобільні платежі та банкінг забезпечують зручність і доступність фінансових послуг, а краудфандинг відкриває нові можливості для підприємництва і інвестицій. Ці інновації відображають загальну тенденцію до цифровізації та децентралізації фінансових послуг, що робить їх значущими елементами сучасного фінансового ринку.

Висновки. Аналіз фінансових інновацій впродовж періоду від початку 2000-х років дотепер дозволив нам виділити ключові фактори, що впливають на їх розвиток, сповільнюючи або пришвидшуючи його.

Рис. 2 демонструє фактори, що впливають на розвиток фінансових інновацій, поділяючи їх на дві категорії: фактори прискорення та фактори гальмування.

Науково-технічний прогрес продовжує бути ключовим драйвером для розвитку інноваційних фінансових інструментів. Попри складні умови, українські фінансові інституції активно впроваджують нові технології, такі як блокчейн, штучний інтелект та великі дані, для підвищення прозорості та ефективності своїх операцій. Криптовалюти, зокрема, стали важливим інструментом для фінансових операцій в умовах нестабільності традиційних фінан-

Рис. 2. Фактори впливу на розвиток фінансових інновацій

Джерело: розроблено автором

сових систем. Вони дозволяють швидко та безпечно здійснювати транзакції, мінімізуючи ризики, пов'язані з інфляцією та девальвацією національної валюти.

Глобалізація та міжнародна підтримка також відіграють важливу роль. Україна отримує значну допомогу від міжнародних організацій та партнерів, що сприяє інтеграції вітчизняних фінансових ринків у глобальну фінансову систему та доступу до нових технологій і ресурсів. Мобільні платежі та банкінг стають все більш популярними серед населення, що шукає зручні та швидкі способи здійснення фінансових операцій. Впровадження мобільних гаманців та безконтактних платежів зменшило залежність від фізичних банківських відділень та готівкових коштів, що стало рушійним фактором в умовах повномасштабної війни через відсутність можливості доступу до банківських відділень та брак готівки.

Дерегуляція та спрощення нормативно-правової бази є важливими чинниками для розвитку інновацій. Війна змусила уряд України швидко адаптувати регуляторне середовище для підтримки економіки та фінансового сектору.

Зміна споживчих потреб також стала катализатором для інновацій. В умовах війни споживачі шукають більш безпечні, швидкі та зручні способи здійснення фінансових операцій, що сприяє розвитку мобільних платежів, цифрових банківських послуг та інших фінансових технологій. Краудфандинг став важливим інструментом для фінансування соціальних та бізнес-проектів, зокрема у волонтерському русі та підтримці Збройних Сил України. Використання краудфандингових платформ дозволяє залучати кошти від широкого кола інвесторів, що особливо важливо в умовах обмеженого доступу до традиційних джерел фінансування.

Проте регуляторні обмеження продовжують бути значним викликом. Попри зусилля уряду, регуляторне середовище все ще може бути стримуючим фактором для швидкого впровадження деяких інноваційних фінансових інструментів.

Високі ризики, пов'язані з війною, також стримують розвиток інновацій. Інвестори та фінансові установи зіштовхуються з підвищеною невизначеністю та волатильністю, що робить впровадження нових інструментів ризикованим.

Недостатня інфраструктура, особливо в регіонах, постраждалих від бойових дій, є ще одним стримуючим фактором. Відсутність належної інфраструктури для підтримки нових технологій ускладнює їх широкомасштабне впровадження.

Стійкість традиційних систем також залишається викликом. Багато традиційних фінансових установ можуть чинити опір змінам, що уповільнює процес впровадження інновацій.

Резюмуючи, можна підсумувати, що розвиток інноваційних інструментів фінансового ринку України в умовах повномасштабної війни з РФ визначається комплексом взаємодії факторів прискорення та гальмування. Попри значні виклики, науково-технічний прогрес, глобалізація, дерегуляція та зміна споживчих потреб стимулюють інновації. Криптовалюти, мобільні платежі та банкінг, а також краудфандинг відіграють важливу роль у цьому процесі, забезпечуючи нові можливості для фінансових операцій та залучення капіталу. Проте регуляторні обмеження, високі ризики, недостатня інфраструктура та стійкість традиційних систем продовжують бути значними перешкодами. Для подальшого успішного розвитку необхідно збалансувати ці фактори, забезпечуючи підтримку з боку держави та міжнародних партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Zhao, J. L., Fan, S., & Yan, J. Overview of business innovations and research opportunities in blockchain and introduction to the special issue. *Financial innovation*. 2016. 2. 1–7.
2. Michalopoulos, S., Laeven, L., & Levine, R. Financial innovation and endogenous growth. *National Bureau of Economic Research*. 2009. No. w15356
3. Gennaioli, N., Shleifer, A., & Vishny, R. W. Financial innovation and financial fragility. 2010
4. Schumpeter, J. A. *Capitalism, socialism and democracy*. routledge. 2013
5. Tufano, P. Financial innovation. In *Handbook of the Economics of Finance*. 2003. Elsevier. P. 307–335.
6. Twiss, B. C.: *Managing Technological Innovation*. London: Pitman, 1992. 1-39 pp. ISBN 978-02-7303-795-8
7. Modigliani, F., & Miller, M. H. The cost of capital, corporation finance, and the theory of investment: Reply. *The American Economic Review*. 1959. 49(4). P. 655–669.

8. Black, F., & Scholes, M. The pricing of options and corporate liabilities. In World Scientific Reference on Contingent Claims Analysis in Corporate Finance: Volume 1: *Foundations of CCA and Equity Valuation*. 2019. P. 3–21.
9. Merton, R. C. Theory of rational option pricing. *The Bell Journal of economics and management science*. 1973. P. 141–183.
10. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, July 21, 2010. <https://fraser.stlouisfed.org/title/1031>, accessed on July 27, 2024.
11. Allen, F., & Santomero, A. M. What do financial intermediaries do?. *Journal of Banking & Finance*. 2001. 25(2). p. 271–294.
12. Азаренкова, Г. М. Фінансові інновації: напрямки застосування та досвід впровадження / Г. М. Азаренкова // *Вісник Української академії банківської справи*. 2005. № 2(19). С. 28–32.
13. Головач, Т.В. Аналіз трансформаційних змін в економіці України наприкінці ХХ та початку ХХІ сторіччя / Т. В. Головач, А. Б. Грушевицька, В. В. Швид // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. № 4, т. 3. С. 155–161.
14. Shiller, R. J. Capitalism and financial innovation. *Financial Analysts Journal*. 2013. 69(1). p. 21–25.
15. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема : навч. посібник / Ю. М. Бажал [та ін.] ; ред. Ю. М. Бажал. – Київ : Пульсари, 2015. – 278 с.
16. Концептуальна модель інноваційної стратегії України [Електронний ресурс] / Л. І. Федулова // *Економіка і прогнозування*. 2012. № 1. С. 87–100.
17. Zavolokina, L., Dolata, M., & Schwabe, G. The FinTech phenomenon: antecedents of financial innovation perceived by the popular press. *Financial Innovation*. 2016. 2. p. 1–16
18. Алексеєнко Л. М. Інноваційні інструменти фінансового ринку в умовах викликів глобальної економіки. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали ІІ Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Полтава, 23 квітня 2019 р.). Част. 1. Полтава, 2019, 416 с. С. 266–269.
19. Інноватика на фінансових ринках : [монографія] / за науковою І-66 ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 466 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 110).
20. Савастєєва, О., Журавльова, Т., & Скляров, Д. Державна фінансова підтримка інноваційної діяльності в національних умовах неоіндустріального розвитку. 2022. *Економіка та суспільство*. № 35.

REFERENCES:

1. Zhao, J. L., Fan, S., & Yan, J. (2016). Overview of business innovations and research opportunities in block-chain and introduction to the special issue. *Financial innovation*, 2, 1–7.
2. Michalopoulos, S., Laeven, L., & Levine, R. (2009). Financial innovation and endogenous growth (No. w15356). National Bureau of Economic Research.
3. Gennaioli, N., Shleifer, A., & Vishny, R. W. (2010). Financial innovation and financial fragility.
4. Schumpeter, J. A. (2013). *Capitalism, socialism and democracy*. routledge.
5. Tufano, P. (2003). Financial innovation. In *Handbook of the Economics of Finance* (pp. 307-335). Elsevier
6. Twiss, B. C.: *Managing Technological Innovation*. London: Pitman, 1992. 1–39 pp. ISBN 978-02-7303-795-8
7. Modigliani, F., & Miller, M. H. (1959). The cost of capital, corporation finance, and the theory of investment: Reply. *The American Economic Review*, 49(4), 655–669.
8. Black, F., & Scholes, M. (2019). The pricing of options and corporate liabilities. In World Scientific Reference on Contingent Claims Analysis in Corporate Finance: Volume 1: *Foundations of CCA and Equity Valuation* (pp. 3–21).
9. Merton, R. C. (1973). Theory of rational option pricing. *The Bell Journal of economics and management science*, pp. 141–183.
10. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, July 21, 2010. <https://fraser.stlouisfed.org/title/1031>, accessed on July 27, 2024.
11. Allen, F., & Santomero, A. M. (2001). What do financial intermediaries do? *Journal of Banking & Finance*, 25(2), pp. 271–294.
12. Azarenkova H. M. (2005) Finansovi innovasii: napryamki zastosuvannya ta dosvid vprovadzhennya. [Financial innovations: usage directions and implementation experience]. *Visnyk Ukrainської akademii bankivskoi spravy*, vol. 2(19), pp. 28–32. (in Ukrainian)
13. Holovach T. V. (2010) Analiz transformaciinikh zmin v ekonomitsi Ukraini naprikintsi XX ta na pochatku XXI storichchya. [Analysis of transformational changes of Ukrainian economics in the end of 20th – beginning of

- 21st centuries]. *Visnyk Khmelnytskogo natsionalnogo universitetu. Ekonomichni nauki*, № 4, t. 3, pp. 155–161. (in Ukrainian)
14. Shiller, R. J. (2013). Capitalism and financial innovation. *Financial Analysts Journal*, 69(1), pp. 21–25.
 15. Bazhal I. M. (2015) Innovatsiyne pidpriemnitstvo: kreativnist, komertsializatsiia, ekosystema. [Innovative entrepreneurship: creativity, commercialization, ecosystem]. Kyiv, Pulsary, p. 278. (in Ukrainian)
 16. Fedulova L. I. (2012) Kontseptualna model innovatsiinoi strategii Ukraini. [The conceptual model of Ukrainian innovative strategy]. *Ekonomika I prognozuvannia*, no. 1, pp. 87–100. (in Ukrainian)
 17. Zavolokina, L., Dolata, M., & Schwabe, G. (2016). The FinTech phenomenon: antecedents of financial innovation perceived by the popular press. *Financial Innovation*, vol. 2, pp.1–16.
 18. Alekseyenko L. M. (2019) Innovatsiini instrumenty finansovogo rynku v umovah vyklikiv globalnoi ekonomiky [The innovative instruments of the financial market in challenging conditions of global economics]. Aktualni problem ta perspektivy rozvytku obliku, analizu ta kontroliu v sotsialno-orientovanii systemi upravlinnia pidpriemstvom. Materialy II Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. Poltava, p. 1, pp. 266–269. (in Ukrainian)
 19. Onyshko S. V. (2018) Innovatyka na finansovyh rynkah [The innovation on financial markets]. monografiya [a monograph], Irpin, Universitet DFS Ukraini, p. 466 c. (in Ukrainian)
 20. Savasteyeva O., Zhuravliova T., Skliarov D. (2022). Derzhavna finansova pidtrymka innovatsiinoi diialnosti v natsionalnyh umovah neoindustrialnogo rozvytku [State financial support of innovative activities in the national conditions of neo-industrial development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 35. (in Ukrainian)